

# Yhdysvaltojen olennainen rikkomus YK:n päämajaa koskevaa sopimusta vastaan ja perustelut pysyväälle siirtymiselle Geneveen

Yhdistyneet Kansakunnat on olemassa tarjotakseen yleismaailmallisen foorumin, jossa suvereenit valtiot neuvottelevat tasa-arvoisina. Tämä yleismaailmallisuuden periaate on toteuttamiskelpoinen vain, jos kaikki jäsenvaltiot pääsevät järjestön päämajaan ilman poliittista syrjintää.

**Vuoden 1947 päämajasopimus** Yhdistyneiden Kansakuntien ja Yhdysvaltojen välillä kodifioi tämän periaatteen. Yhdysvallat isäntämaana sitoutui olemaan estämättä jäsenvaltioiden edustajien kulkua YK:n päämajaan ja sieltä pois. Viimeaikaiset tapahtumat – erityisesti **Palestiinan valtuuskunnan viisumien epääminen** syyskuussa 2025 ja **Kolumbian presidentin Gustavo Petron viisumin peruuttaminen** muutamaa päivää myöhemmin – osoittavat kuitenkin, että Yhdysvallat ei ole noudattanut tätä velvoitetta. Kyse ei ole yksittäisistä virheistä, vaan osasta poliittista kaavaa, joka kohdistuu Yhdysvaltojen Lähi-idän politiikan arvostelijoihin.

Tällainen käytös muodostaa *olennaisen rikkomuksen* päämajasopimusta vastaan. Kansainvälisen oikeuden mukaan olennainen rikkomus oikeuttaa toisen osapuolen – tässä tapauksessa Yhdistyneet Kansakunnat – keskeyttämään tai irtisanomaan velvoitteensa. Yleiskokous, joka käyttää valtaansa **YK:n peruskirjan 20. artiklan** nojalla, pitäisi vastata siirtämällä istuntonsa pysyvästi Geneveen.

## Oikeudellinen perustelu: Olennainen rikkomus päämajasopimusta vastaan

Päämajasopimuksen 13. artikla velvoittaa Yhdysvallat varmistamaan jäsenvaltioiden edustajien esteettömän pääsyn YK:n kokouksiin. Tämä velvoite on ehdoton: se ei riipu edustajan puheen poliittisesta sisällöstä eikä Yhdysvaltojen ja edustajan valtion kahdenvälisistä suhteista.

### Todisteet rikkomuksesta vuonna 2025

- **Palestiinan valtuuskunnan viisumien epääminen:** Yhdysvallat eväsi viisumit palestiinalaisviranomaisilta, mukaan lukien presidentti Mahmoud Abbas, estäen heidän henkilökohtaisen osallistumisensa yleiskokoukseen. Abbas puhui yleiskokoukselle etäyhteydellä 25. syyskuuta 2025.

- **Presidentti Gustavo Petron viisumin peruuttaminen:** 27. syyskuuta Yhdysvallat peruutti Petron viisumin pian sen jälkeen, kun hän osallistui Palestiinaa tukevaan mielenosoitukseen New Yorkissa ja kritisoi Yhdysvaltojen politiikkaa Israelia kohtaan.
- **Laajempi kaava:** Nämä toimet sopivat laajempaan Yhdysvaltojen halukkuuteen estää poliittisesti hankaliksi katsottuja valtuuskuntia.

**Vuoden 1988 ennakkotapaus** on selkeä: kun Yhdysvallat eväsi viisumin Jasser Arafatilta, yleiskokous äänesti istuntonsa pitämisestä Genevessä. Tämä osoittaa sekä Yhdysvaltojen kyvyn rikkoa velvoitteitaan että yleiskokouksen valtuudet toimia.

## **Olennainen rikkomus kansainvälisen oikeuden mukaan**

**Wienin sopimuksen (1969)** 60. artikla määrittelee olennaisen rikkomuksen sopimuksen tavoitteen kannalta olennaisen määräyksen rikkomiseksi. Päämajasopimuksen tarkoitus on taata yleismaailmallinen pääsy. Toistuvat viisumien epäämiset ja peruuttamiset heikentävät tätä suoraan.

Yhdistyneillä Kansakunnilla, rikkomattomana osapuolena, on oikeus pitää sopimus mitättömänä.

## **Yleiskokouksen valtuudet siirtyä**

YK:n peruskirjan 20. artikla määrää, että yleiskokous pitää kokouksensa "sellaisena ajankohtana ja paikassa, kuin se itse määrää". Tämä valta on riippumaton turvallisuusneuvostosta; kokouspaikoista ei ole veto-oikeutta.

Näin ollen yleiskokous voi hyväksyä päätöslauselman, joka:

1. Julistaa Yhdysvallat syylliseksi päämajasopimuksen olennaiseen rikkomukseen;
2. Vahvistaa valtuutensa määrätä kokouspaikkansa;
3. Siirtää istuntonsa Geneveen.

Jos Yhdysvallat vastustaa, kiista kuuluu **Kansainvälisen tuomioistuimen (ICJ)** käsiteltäväksi. Päämajasopimuksen 21. artikla jo määrää välimiesmenettelyn ja sen epäonnistuessa ICJ:n toimivallan. Yleiskokous voisi myös pyytää **neuvoo-antavaa lausuntoa** peruskirjan 96. artiklan nojalla.

## **Siirtymisen käytännön toteutettavuus Geneveen**

Geneve isännöi jo **YK:n Geneven-toimistoa (UNOG)**, **WHO:ta**, **ILO:ta**, **UNHCR:ää** ja monia muita virastoja. Palais des Nations isännöi yleiskokousta vuonna 1988 ja on osoittanut skaalautuvuutensa suurten konferenssien, viimeksi UNCTAD16:n, kautta vuonna 2025.

## **Diplomaattiset edustustot**

Lähes kaikki jäsenvaltiot ylläpitävät jo pysyviä edustustoja Genevessä. Siirtyminen vaatisi laajennusta, mutta kustannukset korvattaisiin New Yorkin toimistojen sulkemisen tai

pienentämisen säästöillä, joissa kiinteistö- ja elinkustannukset ovat huomattavasti korkeammat.

## Isäntämaan puitteet

Sveitsillä on pitkäaikainen oikeudellinen kehys YK:n toimintoja varten. Laajennettu isäntämaasopimus voitaisiin neuvotella sujuvasti, ottaen huomioon Geneven nykyinen rooli YK:n keskuksena.

## Kustannukset Yhdysvalloille

- **Työllisyys:** YK:n sihteeristö työllistää New Yorkissa **7 500–8 000 työntekijää**, joista moni on Yhdysvaltain kansalaisia tai asukkaita. Heidän lähtönsä vähentäisi suoraan paikallista työllisyyttä.
- **Urakoitsijat:** Ateriapalvelu-, siivous-, kuljetus- ja konferenssipalveluyritykset menettäisivät merkittäviä sopimuksia.

## Diplomaattisiin edustustoihin liittyvät tappiot

- **Pysyvät edustustot:** Noin 190 diplomaattisen edustuston sulkeminen tai supistaminen New Yorkissa vähentäisi toimistojen, asuntojen ja tukipalvelujen kysyntää. Tuhannet paikalliset työntekijät kärsisivät.

## Matkailu ja vieraanvaraisuus

- **Yleiskokousviikko:** Tuhansien diplomaattien, median ja kansalaisjärjestöjen vuosittainen tulva tuo miljoonia New Yorkin vieraanvaraisuus- ja matkailualoille.
- **Kokonaisvaikutus:** Tutkimukset arvioivat, että YK-yhteisö tuottaa New Yorkin taloudelle **3,69 miljardia dollaria vuosittain**, tukeen noin **16 000 työpaikkaa**. Vuosikymmenen aikana kertyvät tappiot lähestyisivät **40 miljardia dollaria**.

## Symboliset ja strategiset kustannukset

- **Pehmeän vallan menetys:** YK:n isännöinti antaa Washingtonille päivittäisen pääsyn maailman johtajiin. Siirtyminen riistäisi siltä tämän ainutlaatuisen diplomaattisen edun.
- **Geopoliittinen tappio:** Siirto tulkitaan todisteeksi siitä, että Yhdysvaltoihin ei voi luottaa puolueettomana isäntänä, mikä heikentää sen väitettä johtaa sääntöihin perustuvaa kansainvälistä järjestystä.

## Yhdysvaltojen vastaväitteiden ennakointi

- **Suvereeni oikeus rajavalvontaan:** Yhdysvallat saattaa väittää, että viisumipäätökset ovat suvereenieja toimia. Päämajasopimuksen allekirjoittamalla Yhdysvallat kuitenkin nimenomaisesti rajoitti suvereniteettiaan tässä yhteydessä.
- **Turvallisuusperustelut:** Yhdysvallat voisi vedota terrorismiin tai yleiseen järjestykseen. Kriitikoiden järjestelmällinen estäminen, ei turvallisuusriskit, paljastaa

kuitenkin poliittisen tarkoituksen.

- **Budjettivaikutusvalta:** Washington saattaa uhata pidättää 22 prosentin osuuttaan YK:n budjetista. Tällaiset uhat vain vahvistaisivat käsityksiä pahasta uskosta ja voisivat nopeuttaa YK:n rahoituksen monipuolistamista.

## Tiekartta yleiskokoukselle

1. **Hyväksy päätöslauselma**, joka tuomitsee Yhdysvaltojen viisumikäytännöt päämajasopimuksen rikkomuksena ja vahvistaa yleiskokouksen valtuudet määrätä kokouspaikkansa.
2. **Pyydä neuvoa-antava lausunto ICJ:ltä** vahvistaaksesi siirtymisen oikeudellisen perustan.
3. **Neuvottele Sveitsin kanssa** isäntämaasopimuksen laajentamiseksi pysyviä yleiskokouksen istuntoja varten.
4. **Vaiheittainen siirtyminen** alkaen vuoden 2026 yleiskokouksen istunnosta Genevessä, laajentaen sitten muihin päämajan toimintoihin tarpeen mukaan.

## Johtopäätös

Yhdysvaltojen toistuva valtuuskuntien estäminen poliittisesti motivoitujen viisumien epäämisten ja peruuttamisten kautta on *olennainen rikkomus* päämajasopimusta vastaan. Yleiskokous ei ole velvollinen sietämään tätä. Sillä on sekä oikeudellinen valta että käytännön keinot siirtää istuntonsa Geneveen.

Tällainen siirtyminen aiheuttaisi Yhdysvalloille miljardien taloudellisia tappioita ja merkittävän mainetappion, samalla kun se vahvistaisi Yhdistyneiden Kansakuntien itsenäisyyttä ja yleismaailmallisuutta. Jos Yhdysvallat kiistää tämän päätöksen, se voi viedä kiistan ICJ:lle.

On aika, että Yhdistyneet Kansakunnat toimivat päättäväisesti. Suojellakseen eheyttään, yleismaailmallisuuttaan ja uskottavuuttaan yleiskokouksen tulisi siirtyä pysyvästi Geneveen.